

”Regeringens ekonomer förstår sig inte på ekonomi”

Professor i nationalekonomi kritiserar sina kolleger: Dags för nationalekonomer som befolkar departement och myndigheter att sluta bortse från de faktorer som främst skapar ekonomisk tillväxt.

Aldrig tidigare har Sveriges politiska beslutsfattare haft så många forskarutbildade nationalekonomer att luta sig emot. Problemet är att i dessa ekonomers värld spelar inte entreprenörskap och företagande en avgörande roll för att främja tillväxt och nya jobb. I internationell nationalekonomisk forskning är däremot entreprenörskapet centralt för arbetsutbud, tillväxt och investeringar. Det är därför dags för de nationalekonomer som befolkar departement och myndigheter att upptäcka den felande länken inom sin egen vetenskap. Svensk politik har inte råd att förbise entreprenörens roll som ekonomins viktigaste motor, skriver Magnus Henrekson, professor i nationalekonomi och chef för Institutet för näringslivsforskning.

BAKGRUND

Magnus Henrekson

Innehavare sedan 2001 av Jakob Wallenbergs forskningsprofessur i ekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm, med särskild inriktning på det svenska näringslivets utveckling.

Chef sedan 2005 för Institutet för näringslivsforskning (som före 2006 hette Industrins utredningsinstitut).

Har under många år främst forskat om varför den ekonomiska tillväxten varierar mellan olika länder, samt om varför tillväxten varit svag i Sverige sedan slutet av 60-talet.

Aldrig tidigare har de politiska beslutsfattarna haft så många forskare och forskarutbildade nationalekonomer att luta sig emot när de utformar den ekonomiska politiken.

Det gäller inte bara för de nya moderaterna vars politik utmejslats i samspel med en grupp forskarutbildade nationalekonomer. Även de tyngsta positionerna på finans- och näringsdepartementen besätts i hög grad av disputerade nationalekonomer. Numera har cirka 40 av medarbetarna en doktorsgrad i nationalekonomi. Inom centrala myndigheter som Riksbanken, Konjunkturinstitutet och Konkurrensverket finns dessutom över 70 forskarutbildade nationalekonomer.

Eftersom antalet disputerade nationalekonomer växer, och deras inflytande inom politik och förvaltning ökar, så får deras verklighetsuppfattning stor betydelse för hur den ekonomiska politiken utformas. De teorier och modeller som lärs ut på ledande nationalekonomiska institutioner blir de verktyg som ledande tjänstemän inom politik och förvaltning använder för att definiera samhällets problem och söka lösningar.

Den som tror att entreprenörskap och företagande spelar en avgörande roll för samhällsutvecklingen har i det sammanhanget skäl att misströsta.

Samtliga svenska forskarutbildningar inom nationalekonomi ligger väl förankrade i ämnets huvudfåra och där ryms inte entreprenörens ekonomiska funktion. I litteraturlistorna på de ledande nationalekonomiska institutionerna lyser böcker som beskriver sambanden mellan entreprenörskap, tillväxt och jobbskapande med sin frånvaro, trots att det i dag finns ledande nationalekonomer, exempelvis fjolårets Nobelpristagare Edmund Phelps och William J Baumol, som i sin forskning betonar entreprenörskapets centrala roll.

I den politiska retoriken har däremot entreprenören spelat en central roll sedan början av 1990-talet. Trots det har politiken hittills inte förmått att skapa de villkor som främjar entreprenörskap och växande företag.

Antalet företagare har inte ökat och exemplen på företag som växer under lång tid är få. Sverige har knappast förmått att få fram några nya storföretag genom organisk tillväxt. De dominerande företa-

Finansminister Anders Borg och de nya moderaterna har främst fokuserat på åtgärder som ökar utbudet av arbetskraft, inte på förändringar som ökar utbudet av arbetsgivare, skriver Magnus Henrekson.

gen i Sverige vad gäller sysselsättning och omsättning har med några få undantag etablerats före 1970. Här finns ett uppenbart gap mellan uttalade ambitioner och förverkligade resultat.

Det finns många förklaringar till att verkligheten ser ut som den gör. Det handlar givetvis om en samhällsmodell byggd på höga skatter, en stor offentlig sektor och konservativa fackföreningar som slår vakt om existerande jobb snarare än om villkoren för att nya jobb ska växa fram.

Men en viktig förklaring finns också inom den kår av nationalekonomer som vunnit politikernas öra. I deras värld spelar andra faktorer än entreprenörskap den avgörande rollen för att främja tillväxt och nya jobb. Ofta går man inte längre i analysen än att utgå ifrån att utbudet skapar sin egen efterfrågan.

Att det finns någon därute som upptäck-

er och skapar nya affärsmöjligheter tas för givet. Men inte bara det, det tas även för givet att denne någon under risk och osäkerhet kombinerar kapital, arbetskraft och andra insatsfaktorer i form av ett företag för att exploatera dessa möjligheter och därmed skapa arbeten och ökat välstånd.

Det visar inte minst den nya regeringens första insatser för att minska arbetslöshet och utanförskap.

Det arbetet har man främst fokuserat på åtgärder som ökar utbudet av arbetskraft. Därför har man sänkt a-kassan, infört nystartsjobb och skärpt arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen. Förändringar som är centrala för att öka utbudet av arbetsgivare, det vill säga för att stärka entreprenörskap och företag har varit färre till antalet.

Den internationella nationalekonomiska forskningen om entreprenörskap lär

oss att en politik för tillväxt och jobb måste ge entreprenörskapet samma dignitet som politiken för arbetsutbud, utbildning och investeringar.

Om Sverige vill dra nytta av entreprenörernas produktiva närvaro måste vi på allvar se över incitamenten för entreprenörskap. Då kan inte en stelbent arbetsrätt avfärdas som en marginell fråga i jakten på nya jobb. Då måste regelbördan sänkas och trygghetssystemen få en sådan utformning att fler väljer att satsa på ett liv som företagare.

De nationalekonomer som befolkar departement och myndigheter behöver upptäcka den felande länken inom sin egen vetenskap. Sverige har inte råd med en ekonomkår som förbiser ekonomins viktigaste motor. Politiken har inte råd med experter som förbiser entreprenörens roll i sina underlag.

MAGNUS HENREKSON